

**Előfizetési árak:**

Egy évre ..... 6 frt — kr.  
Fél évre ..... 3 frt — kr.  
Negyed évre ..... 1 frt 50 kr.

**Szerkesztőség és kiadóhivatal:**

Hollósy és Vajda nyomdája,  
hova a lap szellemi részét illető  
közlemények, előfizetési pénzek  
is küldendők.

# SZENTESI LAP

POLITIKAI ÉS VEGETES TARTALMU KÖZLÖNY

**Hirdetések árát**

valamint nyilvántartási közlemények  
kiadóhivatalunk méret szeri-  
nt olesón számít.

**Egyes példányok kaphatók:**

nyomdánkban és Stark Nándor  
könyvkereskedésében számon-  
ként 5 krajczárért.

Kéziratok visszatartanak.

Megjelenik hetenként háromszor:  
**vasárnap, szerdán és pénteken**  
a kora reggeli órákban.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató:  
**S I M A F E R E N C Z.**

Lapunk megrendelhető:  
**a kiadóhivatalban és lapkiadóhálóknak**  
útján, kik az előfizetési pénzeket is felvehetik.

## Igazi reformot.

### II.

A nép megrongált anyagi helyzetének javítólag ható gyökeres átalakítása tehát első sorban Ausztriával való gazdasági közös háztartásunk teljes elválasztásától vártat.

De ezzel még nincs minden elérve; mert nincs még megoldva a nagy társadalmi problema, mely a szocializmus szárnyán csapkod — a fennálló vagyon viszonyt és jogrendet fenyegetőleg — a társadalom feje fölött.

A magyar hagyományos közöny után társulva a közjogi harcokban minden időt és erőt felemészítő tehetetlen parlamenti életünkkel és a multban korteskedésben fáradhatlan, szűk látókörű kormányzatunktól, már megszoktuk Magyarországon, hogy a közvetlen érdekeltek körök éppen úgy mint kormányaink, csak akkor eszmélnek föl valamely fenyegető nagy baj orvoslására, ha a baj már tetőpontra hágott és mindent elpusztítással fenyeget.

Nem kellett-e az árvizeknek néhány várost elpusztítani előbb, hogy végre kormányaink figyelme felébredjen és egész erővel közbe lépjen a fenyegetett vidékek megmentésére.

Pedig vészjóslók voltak és szakértők, kik kellő időben rámutattak a veszélyre; de nem hallgatott rájuk senki. S amit kezdetben 10—20 millióval meglehetett volna oldani: nem kellett-e rá később száz milliókat kibödni.

Vagy csak, hogy egy közelebbi, szinte kézen fekvő esetre mutassak: nem várjuk-e be, hogy kormányzatunk a legféltlenebb erőszakkal duljon és pusztítson minden jogon és törvényen, semmi szentet nem kimélve, s csak mikor már a magán- és közszabadság letiprásához a honarulás szándéka szegődött: lépett föl erélyesen a parlament, hogy az alkotmány álarczába bujt vad önkénynek vétőt kiáltson.

Állam életünk kormányzatában, a történelem világa mellett, mindenütt azt látjuk, hogy csak mikor már mindene kockán volt e nemzetnek: az erős visszahatás a helyzet szanálására, csak akkor kezdett mutatkozni. De ha a politikai avagy közgazdasági harc után a béke beköszöntött, akkor újra aludni kezdtünk: de gyökeresen reformálni soha.

Igy vagyunk a szocializmussal is.

A hatalom azt mondja: elégületlenkedtek? Ott van a katona, a zsoldár, a szurony, a golyó, a börtön, majd betömi az a szátokat! Látja, hogy a hatalom még mindent ellen bír súlyozni, egy részről közönyt, vagy fitymálva, más részről gunynyal és megvetéssel nézi a söpredéket.

Nincs igazságtok, kiált föl a jobb lét s így a hatalomnak kötelessége bennünket megvédeni.

Ámde én mikor a szocializmus szót leirom és ebben egy társadalmi problémára mutatok, nem pusztán azokra gondolok, kik minden héten gyűlést tartanak és a rendszer elítélése mellett, rám is követ hajtanak, ki egyedül voltam még pár évvel ez előtt is a törvényhozásban azon kijelentéssel, hogy a szocializmus kérdése az országnak nagyobb mint az osztrákokkal folytatott minden politikai háborunk.

Mondom, én a szocializmus kérdésében nem pusztán a munkás-gyűléseken megnyilatkozó panaszok jogosságát vagy jogtalanságát mérlelem és nézem. — Hanem betekintek az iparos műhelyébe, hol a család fő munka nélkül győtri az elméjét, hogy miként tartsa el családját? Megdöbbenve látom azt a férfalyos kisgazdát, kit adó, ártéri költség és a közteher ezer neme megfoszt földje termésétől, s szinte kétségbeesztőbb helyzete van egy ép, egészséges munkásnál, ki dolgozni szeret, adótól ment és kenyerét munkájával biztosíthatja. Látom a hivatalnok sereg 1/10-ed részét, mely élet-halál-harcot folytat az egzisztenciális léttel, hogy a társadalom által rárótt várokozással szemben magát és családját fenntarthassa. Kérem, ezek mind szocialisták.

De ott van a katonaság. Egy nem rég nyugalomba vonult ezredes beszélte nekem, hogy a szocializmus nemcsak a legénységben van elterjedve óriási erővel; de a tiszték közt is; mert a kor igénye mellett ők is a megélhetés kinjával küzdenek. De a hivatalos jelentések a megnyugtató zenével járnak a kormányok előtt.

És a jobb lét a hatalommal együtt behunyja a szemét és azt mondja, nincs baj, csak a söpredék beszél.

Bárki beszél: meg kell hallgatni s vagy orvosolni kell baját vagy megnyugtatóni. Sokszor egy jó szó is gyógyít.

De itt nem söpredékről van szó, hanem a nemzet 8/10-ed részéről.

Itt kell a reform.

Miből áll ez? Először is adózási rendszerünket gyökeresen át kell alakítani, úgy, hogy benne a nép megélhetésének kiegyenlítő útjai igazságságosan megállapításának.

Hát igazságság adózási rendszer az, hogy az a kis- vagy nagygazda katasztrálileg megállapított, tehát eltagadhatatlan, adóját megfizeti, akár van termés, akár nincs, — s a nagy tőke, mely immár elnyeléssel fenyeget ingó és ingatlan vagyont az országban csak polgári becsületésőre fizet.

Hát igazságság adózási rendszer az, hogy akinek 300 frt tiszta jövedelme van, attól elveszi az állam a 10 % adót, tehát elveszi tőle a kenyerét. És akinek 100.000 frt jövedelme van, az is csak ily arányban fizet.

A jövedelem arányában kell emelkedni az adózási scálának.

Mindenek előtt megállapítani a lét-minimumot, mely abból áll, hogy 600 frt se föld, se kereset ne jöjjön adó alá, mert ennyi feltétlen szükséges egy család eltartására. S az államnak nem szabad saját polgárai szájából kivenni a kenyeret.

S azután 10 ezer frt jövedelemig 10% — Ezen túl 20—30—40—50% adóval terheltekké a jövedelem. Mert az államot nem száz vagy kétszáz milliomos, hanem a nép tartja fenn munkájával és vérel.

Hát igazságság adóztatási rendszer az, hogy hasonló anyagi viszonyok között a családos ember akkora adót fizet mint a családatlan, vagy pláne egy magányos ember. Hiszen a család fenntartása az állam élet elsőrangú feltétele és erre a meddőséggel szemben a közteher viselésénél feltétlenül premiumot kell adni és egyenesen az állam érdekében.

Hát oly államban, hol a mezőgazdasági szocializmus réme fenyeget: szabad hitbizományi és korlátlanul kezelt főpapi vagyionoknak lenni?

Hát ha az uzsora-törvény meg van állapítva s a pénztőke korlátlan érvényesülése elé némi korlát van vetve: szabad a földbérleti rendszernek teljesen kimeríteni, sőt tönkretenni a bérletre utalt kisembert?

Hiszen csak itt a szomszéd városban van egy uradalom, melynek földjei (1100 □-öles hold) 16—18—20—24 frtért vannak kiadva.

Hát mi csinálja az agrár-szocializmust, ha nem ez?

Igaza van Kaas Ivornak, hogy rekonstrukció kell. Igen, kell, gyökeres nagy reform, melynek bátorsága lesz a kis ember érdekében, kinek sorsában a nemzet van létében veszélyeztetve, nagy érdekeket megbolygatni.

S az állam személyi és vagyoni jogrendjét átalakítani.

Igen reform kell, mely a lét minimum és a birtok maximum megállapítása között keresi a gyökeres átalakítást. El törölve minden hitbizományt, szabályozva a holtkezi birtokoknak kezelését a nép egzisztenciája érdekében; — korlátot vessen a tőke telhetetlenségének. Jó telepítési törvényt és szigorú bérlet rendszert.

Aki helyre akarja állítani Magyarországon a közjó létét és reformálni akar, annak agyveleje és szíve lüktetése az általal itt nagy vonásokban megrajzolt tájakon járjon. Ekkor lesz közjólét. — De ha soká késünk az igazi reformmal: jön az árvíz; de jöhet az özönvíz is!

Sima Ferencz.

**— Ipari és gazdasági kiállítás. A** mult héten közöltük lapunkban, hogy Oroszában ipari és háziipari kiállítást rendeznek, amely e hó 18-ig lesz nyitva. Részletesen ismertettük a kiállítás programját, hogy ezzel érdeklődést keltsünk, nemcsak a kiállítás iránt, de azon esz-

me mellett is, hogy nem lenne-e célszerű és időszertől nálunk is e fajta kiállítás rendezni? — A mint illetékes helyről lapunkat értesítik, az orosházi kiállítás alkalmul szolgál arra, hogy arra hivatott emberek egy Szentesen létesítendő ipari és gazdasági kiállítás létrehozására a kezdeményező lépéseket megtegyék. Az orosházi kiállításra megjelent Szentesoról számosan; a városi hatóságot dr. Lakos polgármester, az ipartestületet Simon Eduárd elnök vezetése alatt küldöttség képviselte a megnyitáson. A vármegye egybefoglaltsága miatt nem képviselhetette magát. A jelen voltak azzal az elhatározással jöttek haza, hogy megkísérik Szentesen is egy ipari és gazdasági kiállítás rendezését. Mint e tekintetben illetékes tényező, a helybeli ipartestület fogja megtenni a kezdeményező lépéseket. Az elnökség a kivitel módzataira nézve javaslatát már elkészítette, azt a napokban tartandó előjárásigilis élé terjeszti, ahonnan Szentés város hatóságához fog megkeresés intézteni. A fölvetett eszmét mi kivitelre alkalmasnak találjuk és azzal legközelebb behatárolni fogjuk foglalkozni. Ez által még csak annyit említnék meg, hogy tudomásunk szerint az eszme nem most pattant ki az az arra hivatottak körében, mert a mult őszszel egyik helyi lap említette már, hogy az ipartestület elnöksége komolyan foglalkozik ezzel és már a vármegyén tapogatóztak is, hogy támogatásra találnának-e ott. De mivel nem találtak kedvező hangulatot, vártak jobb időkre és alkalmas pillanatra. Ez az alkalmas pillanat elérkezett és Szentés város képviselőtestületének, valamint a Csongrád megyei Gazdasági Egyesületnek közreműködésével az eszmét megvalósíthatónak vélik.

## Nyilatkozat.

A Cs.-Sándorfalvai függetlenség és 48-as népkör folyó hó 3-án tartott választmányi ülésén egyhangúlag elhatározta, hogy a «Szentési Lapok»-at a körből egyszer s

## A „SZENTESI LAP” TÁRCZÁJA.

### A vendég.

Regény: **Sima Ferenczöl.**

*Stáray Pista és Vértessy comtes.*

(Folytatás.)

A grófnő nem unszoltatta magát, mint azt a művész dilettánsok tenni szokták, hanem viszszaült a zongorához és egy bús, román nemzeti dalt játszott el és a dalt énekkel kísérte.

Stáray Pista ott ült közvetlenül a herczegnő mellett, s a játék és ének tartama alatt egész lelkesülten szól a herczegnőhöz:

— Ez a nő nagy zongora művésznő és nagy ének művésznő.

A herczegnő a bővület hatása alatt oda se figyelt a gróf megjegyzésére és nem is válaszolt rá.

Mikor a grófnő befejezte ezt a csontot, vélot és minden vesét átjáró felséges dallamot, melyben egy elnyomott nép bója, bánata, szenvedése, fájdalma és reménye zokogott föl a czimbalom húrjai alól, s szállt a grófnő felséges hangján minden idegen keresztül: nem tapsolt, nem éljenzett senki; mert a bővület pillanatokra némává tette a hallgatókat.

— Csoda szép volt, kiáltott végre föl Sámordy gróf.

— Isteni! hangzott a lelkesültség és bámulat Stáray Pista ajkairól.

— Még egyszer aranyos Katinkám.

— Ki sejtette azt, mondá Sámordy gróf komolyan, hogy mi a világ legnagyobb zongora és ének művésznőjét tartogatjuk házuknál.

Már az intézetben feltűnt ő, mondá a herczegnő. — S mily szerénység, hogy ekkora kincsét hallgatással bír takarni.

A társaság eddig a háta mögött ült a grófnőnek.

Stáray Pista, mikor a grófnő újra kezdte a dalt, felállt és oda lépett a zongora mellé, szembe a grófnővel; de oly csendesen, hogy a comtes, ki el volt mertülve játékában észre se vette.

mindenkorra kitiltja s megbizta az elnököt, hogy amennyiben már a kör egyszer foglalkozott a Szentési Lapok magatartásával s már akkor kimondta, hogy arra sem előlegesen, sem utólagosan nem fizet s ezt eléggé érthető módon tudtára is adta a lap vezetőségének s mivel ennek daczára is a lap rendszeren megküldetik a 48-as körnek, most már a választmány szükségnek tartja nyilvánosan figyelmeztetni a Szentési Lapok-at, hogy a lap küldését szüntesse be.

Cs.-Sándorfalva, 1899. ápril 5.

*Kocsó István,*  
elnök.

## A közigazgatási eljárás reformja.

Budapest, 1899. ápr. 6.

Láttátok-e már a városatyák gyülekezetét szavazásközben? Mikor pirulva, szemesítve adnak hangot a szelid nyomas alatt meggyőződésüknek? Hát ez az önkormányzat a magyar közügyekben. Mert a magánügyekben az esküdtek, bírák titkosan szavazhatnak, függetlenül érvényesíthetik meggyőződésüket. Egyedül a közügyeket nézzük Csaky számájának? S ily szavazatok mellett önkormányzatról beszélni nálunk — képtelenség.

A közigazgatás bármilyen törvényeket fog tehát kapni most a szervezésnél: bármilyen üd-  
vös szabályokkal fog az bővelkedni — semmit érő lesz: nem fogja gyógyítani közállapotainkat, ha elfeledkezünk arról, hogy miként hajtsák az új törvényeket végre. Emlegettem már, hogy a belső honvédelem hiányait mily nagy állami érdekek kívánják pótolni. A törvények tisztelete, végrehajtása nálunk teljesen figyelmen kívül hagyatott, s míg külföldön a törvények betartására, ugyszólván, nagybób figyelmen fordítanak, mint a törvény megalkotására: nálunk a törvé-

nyek végrehajtását, betartását, ellenőrzését magukra a holt betökre bizzák.

Azért ismétlem és folyton hangsúlyozom, hogy a közigazgatási új törvényekhez okvetlenül hozzá kell csatolni az új közigazgatási eljárás szabályait is, még pedig az ellenőrzési és végrehajtási teendőket törvény alakjában részletesen és pontosan körülírva. Hogy ne mondják, miszerint Európában volt egy ország, ahol a huszadik századig annyira sem bírtak menni, hogy a törvények tiszteletét betartották volna törvényhozási úton. Hanem egységes közigazgatási jog, egységes eljárás helyett — ahány miniszter van, annyiféle rendeletet gyárt, ezeken kívül 69 megyei törvényhatóság hatvankilencféleképpen hajtja végre a törvényeket, és ahány város és község van, annyiféleképpen szabályozzák a magyar közjogot. A szokás és a helyi izlés pótolják a közügyekben a magyar polgárok jogszabályait. Azért tehát az önkormányzat főszervét, a bizottmányokat, képviselőtestületeket átkellene alakítani végre a modern kor igényeihez; még pedig gyökeresen, belsőleg és külsőleg is.

Először is a demokratikus elveket, a jogegyenlőséget már a közgyűlések külső alakjának is visszakellene tükröznie. Hogy a szavazók ne kasszók szerint, a bizottági tagok ne osztályok szerint legyenek csoportosítva, mint hajdan, az indó-ázsiai népek tettek ezt. Szabályozni kellene határozottan a törvény alaki, eljárási részében a közgyűlési termeknek berendezését, úgyszólván külső formáját is, hogy ne hasonlítsanak írószobákhoz, kártyabarlangokhoz, vagy kaszinókhöz, hanem az önkormányzat modern szelleméhez méltók legyenek. Ha másképp nem lehet, erővel kell rákényszeríteni a magyar városok közigazgatását, hogy többre beszéljék magukat, mint korcsmájukat, amelyek számára cifra palotákat építenek összes városaink.

Sok helyütt azonban elszomorodva látja az ember, hogy a rozant hatósági épületekben ócska fenyőfa-asztalok mellé tednek le a hivatalnokok köre az úri osztály főbbjei, mint főnemesek,

— Kedves grófnő, miután nincs e pillanatban rendelkezésünkre babér, mirtus és virág koszorú, hogy önt isteni szép játéka és felséges énekéért megkoszorúzzuk: hát adja kezét, hogy a hódoló elismerés csókját rátegyük.

A grófnő egyik kezét Sámordy, a másikat Stáray Pistának nyujtotta.

— Nem bánom gróf úr, szólt a comtes keszes fejbólitással; de aztán gúnyt ne űzenek belőlem.

— Grófnő, ön azt mondja, hogy eddig nem tudta, hogy zongora és ének művésznő...

— Nagy! — kiáltott közbe Stáray Pista.

— Hát nem játszott még társaság előtt?

— Nem.

— De hát az intézetben nem figyelmeztették, hogy mekkora tehetsége van.

— Igen, de nem adtam rá semmit.

— Pedig higgye meg, hogy ez a kastély csak kunyahó azon kincshez képest, mely az ön játékában és hangjában rejlik.

— Ah, önök csak játékokat fíznek velem, s azzal bele öltötte karját a herczegnő karjába: gyere Fannikán ezek az urak csak gúnyt fíznek belőlünk.

— Oh nem, felelt a herczegnő: férjemnek igazsága van.

— Elmegyünk egy európai körútra, szólt Sámordy gróf és én leszek az impresszário.

— S én? kérdé Stáray Pista.

— Ön? szólt a herczegnő. — Ön a hódoló világi lesz, ki tiszteletből kíséri a mi nagy művésznőnkét körútjában.

A comtes bosszantotta a dolog; mert nem tulzást, hanem gúnyt látott a társaság megjegyzéseiben. Ha enyhítette valami érzékenységet, ez az volt, hogy a herczegnő elismerését őszintének tartotta.

— Nos grófnő, hát jön-e körútra?

— Igen itt a teremben, s azzal karját Stáraynak nyujtotta hogy sétáljanak.

A herczegnő boldog volt.

(Folyt. köv.)

vagy a régi sátoros magyarok sátorapái. Hátuk mögé, vagy a terem tulsó oldalán sorakoznak azlen egy-két asztal mellé, vagy csak székekre telepednek le külön csoportba az urak és külön a polgári osztály. Epuky, mint a vendéglőkben; piros és fehér teríték mellé illeik le külön a polgárok és urak Magyarországon. Igazán nagy haladást tett nálunk a joggyenlőség.

Ilyen ázsiai szellem, ilyen üzleti, vagy inkább vendéglői szellem uralkodott a mi közgyűléseinkben is, amelyekből nemcsak az erkölcsi elvek, hanem a joggyenlőség, a nemzeti egység sem birt érvényesülni a jobbság felszabadítása után felszabadulással. Bizony nem sokat haladt az civilizáció sem nálunk. Hogy tehát miért tartom én olyan fontosnak azt, hogy a közgyűlési termeket már külső formájukban is modern demokratikus elvek szerint, a népfenség igényei szerint, nem pedig a parasztok és urak kasztriszere szerint rendezzék be; ezt azért sürgetem, mert tudom, hogy a törvényalkotás — művészet, amely a jó törvények által a polgárok szívét, gondolkodásmódját nemesíteni, oktatni is tudja, nemcsak őket fenyegeti. Azt is tudom a nagy törvényhozóktól, hogy ők semmi próbát nem tartanak minden okostól, amivel azt a célt nem látták biztosítani. Olvassuk el ma pl. a katonai fegyelmi törvények hosszú litániáját, holott Mátyás király fekete seregének szívébe jobban bevészte a halálmegvetés bátorságát minden felesleges magyarázatnál azzal a csekélységnek látszó fényvel, hogy minden katonájának mellére tűzte a halálfej ezüstképét... A trappista szerzetseknek a rend alapítója minden törvénynél többet mondott azzal, mikor azt a parancsot adta nekik, hogy deszka-koporsójukban aludjanak, ágyak helyett. Ismétlem: a törvényalkotás művészet!

De nemcsak külsőleg, hanem belsőleg is purifikálni, emelni kellene az önkormányzatot. A szavazatok titkos leadásával és a bizottsági tagok nagy számával meg lenne valószínű a tiszta önkormányzat elve. Mert ha sok szavazó van — úgy inkább lehetetlenné válik a megvesztegetés, a korrupció uralma a szavazók részéről. Ha pedig titkosan szavaz mindenik bizottsági tag: úgy megvan a lehetőség arra nézve, hogy a hatalommal szemben érvényesüljön a közjó. Holott, ha kevés lesz a szavazó bizottsági tagok száma: úgy egy kis raffineriával az önkormányzat üzlettelé süllyed a 20—25 szavazó városatyá kezében, a kik közt-már most is akárhány ennek közsőni fényes existenciáját. Példa rá a fővárosi Hívós és Rémi család.

Talán nincs az országnak egyetlen községe, városa, avagy megyéje, ahol efféle közgyűlés családok ne szerepelnének a magyar közigazgatás kimondhatatlan karára.

Ezektől csakis a titkos szavazással és a polgárság közt-e jognak széles körben való kiterjesztésével lehet megszabadulni — ellentétben a Percezel-féle javaslattal, amely a bizottsági tagok számát 200-ról, 400-ról 20-ra, 30-ra akarta leszállítani. Szép szabadelvűség lett volna ez! Igazán jogfosztásnak beillik ez az eljárás, amely méltó folytatása lett volna a 67 szabadkirályi város jogai elköszolásának, amelyekből a törvényhatóság jogát elvette Tiszta, nem lévén érke a polgárosodás iránt. Inkább tehát szaporítsuk meg a törvényhatósági joggal bíró városok számát.

Abhelyett, hogy a polgárok jogait nyirbálnánk a közigazgatás reformjával — adjunk nekik az önkormányzatban még több befolyást, ellenőrzés csejéből még több hatáskört — hogy így annál közvetlenebb és annál tisztább legyen a magyar közigazgatás. E tekintetben Kecsémét városa a tanácsot is igen praktikus módon szervezte: mikor a hat fizetési tanácsos mellé az ülésekbe hat független polgárt, bizottsági tagot választott be, akik a tanácsüléseken szófali és szavazati joggal bírnak. Ezt az eljárást rendkívül üdvösnék tartom s óhajtottam volna, ha a közigazgatási reform ezt minden vonalon beállítaná a nagy apparátus gépezetében, a megyéknel, városoknál, járásoknál, községeknél, hogy végre az adminisztrációt bensőbb kapcsolatba hozzák a közönséghez, az élethez.

A régi vármegyéknek egy igen szép eljárását felújítandónak tartom. Azt t. i. hogy az országos érdemeket szerzett hazafiakat, törvényhozókat táblaik bírálják választottak meg Magyarországon nagyobb, 15.000 lakosnál többel bíró városait önálló törvényhatósági joggal ruházták fel újra. E tekintetben a német műveltségű Zsigmond király demokratikusabb eljárást követett, mint Tiszta Kálmán 500 évvel később, aki gentry érdekből a városokat lefokozta. Törvényhozási úton tehát emelni kell a városok és megyék törvényhatóságainak nívóját, tekintélyét, azokban a polgárság jogkörét fejlesztési s igen üdvös lenne, ha az ország összes törvényhatóságainak hivatalból tagja lehetne minden törvényhozó — a törvények végrehajtását ellenőrzendő.

Mert a jelenlegi sablon szerint sem a polgárok nem képesek az ellenőrzésre, sem a hivatalnokok nagy létszáma nem képes a harmonikus munkára, s a jelenlegi rendszer ellenkezik az élet igényeivel. Ha ugyanis a jelenlegi sablon maradna meg (a hosszas elintézési mód) akkor a jelenlegi hivatalnok létszám csakugyan kevés lesz. Hiszen ha mindenben követnék a tisztviselők a sablonok által reájkot tört tennivalókat, a sok papirfogyasztáshoz, rubrikázáshoz, statisztikához, aktavándorláshoz kevés volna egy évre 365 nap, és kevés volna a jelenlegi hivatalnok létszám. De hogyha az ügymenetet gyorsabb, egyszerűbbé fogja tenni a reform, ha elhagyjuk a hosszadalmas germán systémát és magyaros közvetlenséggel fogja a közigazgatás a közügyeket elintézni: úgy egyszerre megszabadulnak a tisztviselők a pepecselő munkától és dolgozni fognak bírni. Alkotni fognak tudni. — S ekkor egyszerre beáll majd az az állapot, hogy sok felesleges tisztviselőnek nem akad majd munkája.

Mire való például egy városnál, egy megyénél háromféle pénztár? három pénztárnokkal, három ellenőrrel, három számvevővel, három irnokkal, három külön helyiséggel és szolgálattal? Nem volna-e helyesebb dolog, ha három rosul díjazott pénztári személyzet helyett egyet alkalmaznának a teendőkre, de azt jól fizetnék. Szívesebben dolgoznának. A többit pedig alkalmaznák szintén jó fizetéssel a városi zálogházak, biztosítási ügynökségek és nagytözsdekhez. Stratégiai igazság, hogy a nehézkes apparátus akadályozza a gyorsabb eljárást. A bibliai Gedeon hazaküldte katonái egy részét. Leonidást szintén feszélyezte az a tudat, hogy nem lesznek mindnyájan ugyanazon szellem által feltüzelve. Tehát a tisztikar megrikítását a siker első feltételének tartom. De hozzáteszem, miszerint az eddigi czopf teljes lenyirbálása mellett, az eddigi hosszadalmas elintézési mód reformja mellett. A mely ügynek elintézéséhez 10 hónap kellett az eddigi czopf rendszer mellett, azt magyaros rövidséggel, katonásan elvégeznék kényelmesen 10 nap alatt. Hiszen a mai german sablon, az aktagyártás mellett 5 hónap eltelik a kereséssel, akták kereséssel, 5 hónap pedig eltelik aktavándorlással. Mi marad hát érdemleges munkára? Egy pár nap s ez alatt a pár nap alatt el lehetne intézni az ügydarabokat, ha megszüntetnék a jelenlegi aktavándorlást és orvosolnák az irattári kezelés ázsiai rendtelenségét, panaszait. Ha jelenlegi számalmas helyzetéből kiemelnek, ellátnák az irattári személyzetet tisztességes díjazással. Szóval nemcsak a közigazgatási reformot: de a közigazgatási eljárás gyökeres, belső reformját kívánja már a nagy civilizáció.

Dr. Hollósy István.

## Egy rókáról három bőr.

Cs.-Sándorfalva, 1899. Ápr. 5.

Azt már hallottam, hogy egy rókáról két bőrt is le lehet húzni, ha az ember érti a mesterségét, de hogy valamikor a rókának háromszor vehettek volna le a bőrt, eddig még nem volt rá példa.

Sándorfalva községe az érdem, hogy ezt lefedezte, mert sokan okúlhatnak és tapasztalást meríthetnek belőle, hogy nincs lehetetlenség a föld hátán, csak tudni kell mindennek a módját.

Ha valaki kételkedne benne, hogy ez tényleg megtörtént, annak okéért elmondom az egész ördögös históriát.

Sándorfalva ez előtt körülbelül három évvel árlejteser vállalatba adta az elfogozást. Akadt is rá vállalkozó elég. Volt olyan, aki 400 frt évi bérért, s volt olyan is aki 500 frtért vállalkozott a szerződés megkötésére. Árlejtesről lévén szó, mindenki azt hitte, vagy legalább is hihette, — hogy a legelőcsőbb ajánlkozót lesz a vállalat. — Azonban nem így lett, hanem mindenek nagy álmékkodására a legdrágább — az 500 frtos — ajánlat lett elfogadva. Sokáig töprekedtek rajta az emberek, hogy mi lehet annak az oka, míg végre kiszült, hogy az a bizonyos vállalkozó, aki az 500 frtos ajánlatával a vállalatot elnyerte, nem más, mint a község érdemes jegyzőjének az apósa. — Persze, hogy tovább nem kellett magyarázgatni a dolgot. Megértette mindenki. A dolog azonban változtatni nem lehetett, meg s kellett nyugodni benne.

Ezelőtt egy évvel a vállalkozó meghalt, de a szerződés ma is fennáll. Mindössze annyi változás történt, hogy a jegyző most már maga is megszokálván az 500 forintot, reducalta azt 400 forintra.

A szerződés úgy volt megkötve, hogy a vállalkozó az ő két lovat tartozik a község háza udvarán tartani s ha a községnek valami fuvarozni valója van, minden külön díj nélkül teljesíteni. Különösen ki van emelve, hogy a lovakat állandóan a község házában kell tartani a már csak azért is, mivel a tűzveszélyes is ott van elhelyezve s az nagyon természetes is, mert ha a községben esetleg tűz támadna, nem lehet a harmadik utcába szaladgálni lovak után.

Hogy mint vannak betartva a szerződés egyes pontjai arra nézve egyelőre csak a következőket sorolom fel.

A lovakat a jegyző (mint vállalkozó) állandóan az ő saját lakásán tartja és azokkal talán egy hónapban egyszer teljesíti a községnek szolgálattal. De nehogy azt gondolják, hogy talán azért, mert nincs mit! Dehogy. Hiszen a községnek állandóan van még egy, sokszor két fuvarosa, akit napszámra fizet. Ezek a fuvarosok pedig a község alkalmazottjai. Az egyik hajdú, aki arra van kötelezve, hogy lovával együtt mindig a község szolgálattában legyen, egyebet sem csinál, mint fuvarba jár. A község tehát fizeti a 400 frt évi bért a vállalkozónak azért, hogy a jegyzőnek legyen mivel paradézni s a mellett ugyancsak a község alkalmazottját fizeti azért, mert nem a szolgálattal teljesíti, hanem a vállalkozót helyettesíti. De a jegyzőnek van liberális kocsisa, akit a bakra ültet s úgy kocsikázik naponta Szegedre. A községnek pedig, ha fuvarozni valója van, hát ott van a hajdú, aki befogja a község pénzén tartott lovat és elvégzi a vállalkozó helyett — jó pénzért. Hiszen kifizeti a község.

Egy kicsit furcsa dolgok biz ezek s nagyon jó volna rajtok változtatni, mert Sándorfalva község éppen nincs abban a helyzetben, hogy magáról három bőrt lehagynon húzni. És nem azért fizeti az alkalmazottait, hogy azok vállalkozzának arra, hogy szórót, bőrt lehúzzák.

De nem ám.

X.

## Helyi és vegyes hírek.

— **Városi közgyűlés** lesz folyó hó 13-án és következő napjain, a melynek egyetlen tárgyát a statutum tervezet tárgyalása képezi. A meghívók még nincsenek kibocsátva, valamint a statutum tervezet sem, és így ennek elolvasására, pláne tanulmányozására a képviselőknek alig marad idejük. Ez pedig hátrányára lesz a hozandó határozatoknak. A képviselők körében különben mozgalom indult meg arra nézve, hogy a statutum tervezet egyelőre vétessék le a napirendről és csak akkor tárgyalassék, ha a küszöbön levő városi képviselő választás megtörténik.

— **Ertesztés.** A védhímlőoltás f. évi ápr. 23-án, vasárnap délután 1 órakor kezdődik és minden vasárnap ugyanazon időben folytatattatik. Az utószemle mindig egy hét múlva történik, az

oltással egyidejűleg. Az újraoltás az iskolákban április hó 27-én veszi kezdetét, — és mindig egy hét múlva esütörtökön folytatják. A kisdetek beoltása a Széchenyi-kerti közgyűlési nagyteremben, — hogy a gyermekek beviendők, — az iskolás gyermekek oltása pedig az iskolában eszközöltetik.

— **Halálozások.** Szeged város közigazgatásának egyik legjelesebb tagjai és a szegedi előkelőség egyik legkedveltebb alakjait kísérte folyó hó 4-én örök nyugalma helyére általános részvét mellett a szegedi közönség. Palfy Viktor, Szeged város közművelődési tanácsnokja, Palfy Ferenc szegedi polgármesternek fia halt meg s benne egy jeles tehetség, nagyműveltségű férfit s a szó szoros értelmében véve perfect gavallért vesztett el Szeged városa. Az elhunytat egész Csongrád-megye intelligens körei általában ismerték s kora elhunya mindenütt mély, igaz részvétet keltett.

— **A városi képviselőválasztás** érdekében az ünnepek másodnapján az I. és II. tizedben választási értekezletet tartott a függetlenségű és 48-as párt, mely alkalommal az I., II., III., IV. és az V-ik kerületből kilépő képviselők helyére tette meg a jelölést az ellenzék. Az I. kerületből kilépnek: Sarkadi N. Sándor, Barta János, (bíró) id. Szánthó János, Vecseri János és Danielisz Karoly. — Jelölve lettek: Sima Ferenc, Vecseri János, Sarkadi N. Sándor, Balogh István (takács) és Tóth Sándor rendes-, Hollósy János és Fazekas Bénéain pöttágok. A II. kerületből kilépnek: Halász Szabó Daniel, Vada János, ifj. Varga Imre, P. Balogh Mihály és Tóth Sándor. Jelölve lettek: Tarnóczy Mihály, id. Ruzs M. Ferenc, Szathmáry Lajos, Vajda János és Császai Benjamin rendes-, Murvay Gábor és Szoldos Ferenc pöttágok. — A III. kerületből kilépők: Soos Sándor, Papp János, Polgár János, Horváth Sándor és Papp Imre. — Jelölve vannak: Sima Ferenc, Soos Sándor, Polgár Sándor, Ruzs M. Sándor (Szürszabó vő.), Gyulbi Bálint rendes-, Kalmár István, Füst István és Páhi János pöttágok. A IV. kerületből kilépők: Kalmán István, Szilágyi Sándor, ifj. Váradi Lajos, Körtvélyesi Sándor és Berényi János. — Jelölve lettek: Körtvélyesi Sándor, Kalmán István, Berényi László, Teesi Fekete János és Füst M. Lajos (lakatos) rendes-, Szóke Sándor, K. Nagy Bálint és Bihari János (iparos) pöttágok. — Az V. kerületből kilépnek: Berényi Gergely, Berényi János, Varga Ferenc (tanító), Kürti János és Csák Máté. Jelöltek: Berényi János, Berényi Gergely, Varga Ferenc (II. 181), Juhász Mihály (iparos) és Doszlop N. Imre (iparos) rendes-, Dozi Sándor, Molnár Sándor (kovács) és Puskás Varga Sándor pöttágok. A többi kerületekben a jövő vasárnap lesz megtartva a kerületenkénti értekezlet.

— **A 48-as kör bálja.** Az első negyvennyolcas kör husvétii bálja a Tabak Dávid tyúkpiaconári vendéglőjében a lehető legszebb anyagi és erkölcsi sikere mellett ment végbe. Tekintve ugyanis azt, hogy most a husvétii ünnepekben majdnem minden társaságyelet és vendéglős rendezett táncmulatságot, s a 48-as körnek mégis az összes kiadásokon kívül 75 forint tiszta jövedelme volt; kitűnik egyszerűsége és a bál látogatottsága is. Hogy jókedvben nem volt hiány, az szinte magától értetődik, mert hát: jó bor mellett, cigány mellett — vigad a magyar!

— **Fegyelmi panasz.** Szegvár községének április 1-én viharos közgyűlése volt, melyre azon szertelen mulasztások nyújtottak alkalmat, melybe Szegvár községének kormányzata az utóbbi években valóságos ázsiai állapotra süllyedt. Lapunkban már különben is többször adtunk közre Szegvár községéből panaszt a miatt, hogy az ottani jegyző: Bécsi Sándor kezén a legfontosabb községi ügyek hónapokig, sőt évekig hevernek elintézetlenül. A vármegyei ellenőrzés, mely olyan eleven és mohó ott, hol a pártédek, vagy egyéb tekintetek úgy kívánják, Szegvár község ügyeire nem vet semmi tekintetet. Most a községi képviselők a kormány-alkulástól várt jobb szelvényben bízza, elhatározták, hogy a képviselőtestület többségének aláírásával a panaszok egy végtele sorozatát összeállítva, fegyelmi eljárást kérnek a községi jegyző ellen. Nincs kétségünk benne, hogy a mai időjárás mellett ennek a panasznak meg lesz a kellő fogantatja.

— **Szülőbirtokosok figyelmébe.** A földművelési m. kir. miniszter a szülőbirtokosok mai helyzetében s különösen az elpusztult szülők helyreállítására irányuló gazdasági tevékenység terén nélkülözhetetlen gyakorlati szakismeret terjesztése céljából egy megfelelő útmutatást-szerkesztett és adott ki. A mű ára 1 korona. Lelekészek és tanítók, ha a földművelésiügyi miniszterium szülőbirtokosok részére levelező lapon megkeresik, a mű ingyen fog részre megküldeni.

— **Küstelken** az országos vásár április 16. és 17. napján fog megtartatni. Egészségügyre-teléről bármiféle jószág felhajtása meg van engedve.

— **Jószágforgalmunk.** Kardos Jenő városi állatorvos tegnapelőtt nyújtotta be a rendőrkapitánysághoz a múlt hónapról szerkesztett és a jószágforgalomra vonatkozó jelentését. — E szerint vasúton elszállított hízott sertés 397 darab, hízott marha pedig 103 darab. A sertések a kőbányai sertés-piacra, a hízott marhák pedig nagyobbára a bécsi piacra vitettek.

— **A gépkezelők és kazánfűtők** vizsgálátára Krusper Pál kir. főmérnök és az állam-építészeti hivatal főnöke elnökölte alatt Szegeden, szervezett bizottság vizsgálatát 1899. évi április hó 15-én d. u. 3 órakor kezdve a m. kir. államasutak szegedi szivattyú-telepén fogja megtartani, miről érdekelték azon figyelemzetéssel értesítettek, hogy a vizsga letételére vonatkozó, kellően helyezett s felszerelt kényeiket a fenn megnevezett bizottság elnökénél, (Szeged, postapalota) kell megelőzőleg s legkésőbb a kitűzött nap d. e. 9 órájáig benyújtani vagy beküldeni.

— **Szülői gondatlanság.** Szabó Mihály I. tized 542. számú házánál a szerdai napon másodszor akartak fogni. — A marólgó is el volt készítve, amit a két éves Matyi gyerek megtalált. Megakarta izelni, de vesztére, mert a lóg kis szája-cskáját és torát egészen összeégette. — A megremült szülők rögtön orvosért küldtek és az odaszüet dr. Czukermann Soma adott is el-leszítve a súlyos beteg gyermeknek. — Valószínűleg fel is épül bajából és a szülők is okálni fognak, hogy máskor a marólgó nem teszük oda, ahol a kis fiú keze-ügyébe akadhatna.

— **Elszaladt lovak.** Tegnap este felé a felsőpart nagy utczán S. P. gazdálkodó lovai valamitől megvadultak s eszeveszett futásnak eredtek. Már a gátnál voltak, mikor a lovak egy kicsit megosendédtek. Az erősebbi gazda lélek-jelentének köszönhető, hogy valami kár nem esett emberben vagy állatban. Mindössze a kocsirúd tört el.

— **A játszás vége.** Itt történt Szentesen ez a mulatságos kis história, amelynek csak a vége lett komoly. Fialat emberek, lányok lapdaztak együtt az udvaron. A jökédy általános volt s vígan repült a lapda hol jobbra, hol balra. Egyszer véletlenül egy úri társaság vetődött az udvarra s néma szemlélővé szegődtek a társaságnak. A játék hevében nem vették észre az érkezőket. Eppen az egyik fiatal ember dobta a lapdát, még pedig oly ügyesen, hogy az az egyik kisasszony tunikájához repült. A megremült leány akkora észre vette, hogy valami más tanúja is van az ó kedélyes játékuknak, s irulva irulva hagyta ott a játékot s bosszusan eltávozott. Anyyira szívére vette a dolgot, hogy sehogy se bírták rá venni, hogy bocsássa meg a fiatal embernek hevességét. Két tanúra — volt szükség hogy kibékíthessék a durcás kis leányt. S ez a két tanú egyúttal igazolta is a „személyazonosságát”. — Most már csak a lakodalom van hátra!

## CSARNOK.

Egy est története.

Móttó: Eleven újság  
Tessék uraim...  
Eleven újság  
Tessék hölgyeim...

Mint értesülünk a diákkörökben (azonban merő ráfogás, hogy csak itten,) hétfő este óta mintegy 200—300 drb vers látott napvilágot s egyhangúlag mind az „Eleven Újságot” ismeri el keresztapjának, csak abban különböznek egymástól, hogy az egyik a Dalt kedveli, másik a Tárcaéert! meg a Táviratért rajong vagy a Sport és Diván előtt hódol meg; de azt meg mondanom se kell, — különösen azoknak, kik ott voltak, — hogy az „Előfizetési Felhívás” megfelel alaposan költőességének a mennyiben a pénztárnál már előadás kezdetén elszalhatta a huzgó pénztárnok, a későn érkezőknek, hogy: „Nincsen számokra hely!”

„Szerkesztői üzenet?... Irodalom?... nos igen Szentes partolja az irodalmat a ki nekem máskor az ellenkezőjét mondja annak... — megmutatom a pénztárjelen-tést!

De hogy is ne pártolnak az Irodalmat a mikor az a széke hajú kritikus csókra nyílt pirok ajkáról olyan édesen jön a szó, hogy ha én volnék az a lebrált fíza poeta, hát — megcsokolnám a pennáját! s a „Szerkesztői üzenet” redakciójába igazság szerint csak szerelmes

levelek mehetnének, sőt ha rajtam állna... megrettenve vonok vissza minden útastást, mely az „Eleven Újság”-nak szól, mert előtte a Diván! bihorrós királyi kúntöbbségben roccó izlésű párokajával tiszteletet parancsol, de csak első pillantra... másik perczben már jó magammal együtt mindannyian cizrogatni, esőkölgatni szeretünk volna azt az édes kis habuarcot. És mikor a Hírrovát hircokéivel (kik mind „maranyosok” voltak) megjelent el rovatjában csodálkozni kezdtem szerföltött, hogy az újság miért nem ezzel kezdődik, holott a vezércikk soss lesz ilyen érdekes... A börteludítások pedig kukoricza meg arpa slusszok állapotáról gyönyörűséggel töltenek be egy pár pénzelen s költői rajongású ifjú szívet, ha mindig ilyen bájos tudósítja volna, mint az „Eleven Újság”, ama egyetlen számban.

A jelenlévő urak tekintetéből pedig valóság-gal azt olvastam ki, mikor a sikkes, kedves Sport lefotografálta a közönséget — mintha mindazt akarta volna mondani, hogy: Szerelm et val-ni passzió.

S hány költőnek volna nagy diadal az „Eleven Újság”. Dalát magának mondhatni...

Folytassam tovább? emondjam, milyen dicsőséget s zúgó tapsvihart aratott az istennői megjelenés „Előfizetési Felhívás”...

...nem, nem, mert már így is attól félek, miszerint rám fogják, hogy én irtam a hét-fői hatás alatt azoknak a szerelmes leveleknek legtöbbjét!

Valaki.

Alapítottat 1801.

Legfinomabb minőségű  
valódi

Ménes-Gyoroki

vörös és fehér

Muszka-Magyarádi

asztali-, ménesi- és tokaji-

aszu-borokat és

ménesi-cognacot

ajánl legnagyobb választékban

Domány József Aradon,

cs. és kir. és Ó felsege a szász és szerb király, ugy mint Ó fensége Karoly hajor herczegnek udvari szállítója, szőlőbirtokos és bornagykereskedő.

## Hirdetmény.

Szentes város tulajdonát tevő Tisza és Körös folyók halászati joga — az 1899. évi április hó 8-tól 1902. évi április hó 8-ig terjedő három évi időtartamra a f. évi április hó 9-én d. e. 9 órakor a tanács-teremben megtartandó nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni.

Közelebbi feltételek alólirott hivatalában, a hivatalos órák alatt megtudhatók. Utó-ajánlat nem fogadtatik el.

Szentes, 1899. április 1.

**Novobáczky Győző,**

gazd. tanácsnok.

## Felhívás.

A szentesi kereskedelmi rész-vénytársaság felszámolásában be-jegyzelt cég felhívja mindazokat, kiknek e részvénytársaság ellen bármi czimen is követelések vagy egyéb igényük van, hogy ezen követeléseiket vagy igényüket, e felhívás harmadszori közzétételétől számítot hat hónap alatt, annál is inkább igényve-sítsék, mert ellenesetben a hat hó leteltével a megmaradt vagyon a követelésekre vagy igényekre való tekintet nélkül fog a részvényesek között felosztatni.

Szentes, 1899. április 4.

**Felszámoló-bizottság.**